

CƠ HỘI VÀ THÁCH THỨC ĐỐI VỚI NGHỀ KẾ TOÁN TRONG CHUYỂN ĐỔI SỐ

PHAN THỊ THANH TÂM

Chuyển đổi số đã và đang diễn ra đã kéo theo nghề kế toán cũng có những thay đổi. Vận dụng phần mềm kết hợp với công nghệ hiện đại, hệ thống chứng từ kế toán sẽ được tập hợp lên các báo cáo nhanh chóng, giúp tiết kiệm thời gian, giảm nhân lực trong các bộ phận. Đây là cơ hội và cũng là thách thức đối với nguồn nhân lực kế toán. Bài viết phân tích những cơ hội và thách thức đặt ra đối với nghề kế toán trong thời đại chuyển đổi số.

Từ khóa: Nghề kế toán, cơ hội, thử thách, chuyển đổi số

OPPORTUNITIES AND CHALLENGES FOR ACCOUNTING PROFESSION IN DIGITAL TRANSFORMATION

Phan Thị Thanh Tâm

Digital transformation has been taking place and making changes to the accounting profession. The use of software and advanced technologies enables quick and accurate financial reports, helps save time and reduce man-power within accounting divisions. These are not only opportunities but also challenges for the accounting human resource. This articles analyzes the opportunities and challenges for the accounting profession in the context of digital transformation age.

Keywords: Accounting profession, opportunities, challenges, digital tranformation

Ngày nhận bài: 4/9/2023

Ngày hoàn thiện biên tập: 12/9/2023

Ngày duyệt đăng: 20/9/2023

Đặt vấn đề

Nghề kế toán luôn cởi mở với những đổi mới trong công nghệ thông tin (CNTT), nhưng tiềm năng tối đa của kỹ thuật kế toán chỉ có thể được thực hiện đầy đủ thông qua một cuộc cách mạng liên quan đến việc triển khai giải pháp trí tuệ nhân tạo (AI). Các công nghệ dựa trên AI thay đổi đáng kể hoạt động và vai trò của các chuyên gia kế toán, đòi hỏi phải vận dụng các mô hình mới để tạo ra sự hiểu biết về thực tế mới. Do đó, vấn đề đặt ra là người làm nghề kế toán phải làm gì để thích nghi trong thời đại số?

Thực trạng nghề kế toán trong chuyển đổi số

CNTT và truyền thông đã và đang phát triển

nhấn chóng. Sự phát triển công nghệ đang tạo ra những thay đổi mới, trong đó có nghề kế toán. CNTT có thể được mô tả là một loạt kỹ thuật: điện tử và viễn thông, sử dụng máy tính, các phần mềm máy tính để phân phối và xử lý các dữ liệu thông tin, đồng thời để trao đổi, lưu trữ và chuyển đổi các dữ liệu thông tin dưới nhiều hình thức khác nhau nhằm cải thiện tất cả các hoạt động thủ công và quy trình có thể ảnh hưởng đến các lĩnh vực khác nhau của đời sống con người. “Quá trình ứng dụng AI, Dữ liệu lớn (Big Data), Điện toán đám mây (iCloud), Vạn vật kết nối (ITs) sẽ giúp xử lý được những vấn đề phức tạp mà không mất quá nhiều thời gian và chi phí” (Nguyễn Thị Dung, 2023).

Người làm kế toán phải thích nghi với sự thay đổi này. Gắn liền với quá trình chuyển đổi số, nhiều doanh nghiệp (DN) đã sử dụng các công cụ kế toán quản trị và chi phí hiện đại thông qua các hệ thống thông tin tích hợp của tổ chức. Qua các phần mềm, những thông tin kế toán thu thập sẽ được tập hợp và xử lý nhanh chóng, giúp tiết kiệm thời gian, nhưng cũng đòi hỏi người làm kế toán phải có kỹ năng, chuyên môn để xử lý thông tin. Kiến thức, kỹ năng CNTT là cần có để đáp ứng yêu cầu chuyên môn trong công việc.

Các nghiên cứu cho thấy, hiện tại các CNTT tích hợp đang được sử dụng trong các khóa học kế toán còn hạn chế. Vì vậy, sinh viên theo học kế toán cần phải được đào tạo các môn học về phần mềm kế toán kết hợp với tin học ứng dụng để biết cách phân tích khối lượng dữ liệu lớn, hiểu biết về bảo mật dữ liệu và an ninh mạng, chuẩn bị cho sự phát triển trong quá trình chuyển đổi số. Việc đảm bảo trang bị công nghệ mới nhất cho sinh viên ngành kế toán là rất quan trọng. Do đó, việc sử dụng các công cụ công

nghe kỹ thuật số được sử dụng trong quá trình đào tạo kế toán cần được khuyến khích. Công nghệ số phải đóng vai trò hỗ trợ phát triển trong quá trình học tập của sinh viên kế toán. Ở một số trường đại học, các công cụ và hệ thống CNTT này đã được sử dụng để hỗ trợ giảng dạy trong các khóa học kế toán nhằm dạy cho sinh viên của họ các khái niệm kế toán ở cấp độ từ cơ bản đến nâng cao.

Các cơ hội do CNTT mới nổi tạo ra mang lại nhiều lợi ích tiềm năng trong việc đánh giá sự phù hợp, phân tích và trình bày quá trình ra quyết định thông tin. Các công nghệ mới như: AI, chuỗi khối, Internet vạn vật, dữ liệu lớn và điện toán đám mây... có thể tạo ra một bước nhảy vọt quan trọng, dẫn đến sự thay đổi mô hình trong quản lý kế toán của các tổ chức. Điều này vừa là cơ hội, giải phóng các chuyên gia trong kế toán khỏi các hoạt động thường ngày và cho phép họ thực hiện các hoạt động có giá trị gia tăng cao. Một trong những thách thức được đặt ra chính ra những rủi ro do triển khai các CNTT mới được nhiều nhà nghiên cứu xác định là sự sẵn có của nguồn nhân lực để thích ứng với các công nghệ này. Để đảm bảo có đủ nguồn nhân lực với chuyên môn được nâng cao kết hợp với CNTT, bắt buộc những người đã và đang làm công việc kế toán phải được đào tạo về CNTT.

Nhiều công cụ đã xuất hiện liên quan đến thủ tục kế toán như AI, kế toán điện tử và việc áp dụng các công cụ này đã tác động đến hành vi của kế toán viên (Khalil Feghali và cộng sự, 2022). Số hóa và chuyển đổi kỹ thuật số đang mang lại những thay đổi đáng kể trong tất cả các công ty, bất kể quy mô và khu vực kinh tế mà họ làm việc. Kế toán không tách rời khỏi những thay đổi này. Gần đây, công nghệ kỹ thuật số mới đã xâm nhập nhanh chóng, làm thay đổi hoàn toàn hoạt động kinh doanh và kế toán hiện đại.

Khi nhu cầu chuyển đổi số phát triển ở tất cả các ngành nghề, CNTT đã xâm nhập như một công cụ hữu ích ảnh hưởng mọi hoạt động trong xã hội. Mọi việc diễn ra thuận lợi hơn, dễ dàng tìm kiếm thông tin cũng như biết cách xử lý các thông tin đó để phục vụ nhu cầu của con người, của xã hội. Các nghiệp vụ kế toán không chỉ là ghi chép các con số, nghiệp vụ mà phải được tích hợp trên nền công nghệ số, thông tin sẽ được xử lý nhanh hơn và lưu trữ lâu hơn. Do đó, việc đánh giá nhận thức của người dùng về các giải pháp AI này là rất quan trọng. Tất cả các yếu tố trên cũng là cơ hội và thử thách đặt ra cho nghề kế toán trong tương lai.

Vấn đề đặt ra

Một số dự báo được đưa ra, nghề nghiệp của kế toán viên chuyên nghiệp sẽ giảm dần do tự động hóa và công nghệ tiên tiến, tức là phần mềm hay những lập trình sẵn có thể thay thế những công việc thủ công lặp lại của các kế toán viên. "AI và tự động hóa thay thế mọi nhiệm vụ lặp đi lặp lại thường xuyên của kế toán" (Ninh Thị Thuý Ngân, 2022). Mặt khác, vai trò của họ trong nền kinh tế kỹ thuật số vẫn đáng chú ý, điều này buộc họ phải thích nghi và chấp nhận những thay đổi của nền kinh tế kỹ thuật số, đặc biệt là thời kỳ hậu COVID-19, cần phải mở đường để trở thành đối tác chiến lược của các tổ chức để duy trì sự phù hợp.

Một số khuyến nghị

Tự động hóa giúp tăng tốc độ thu thập, xử lý và giải thích dữ liệu có thể làm giảm chất lượng thông tin do thiếu độ tin cậy khi không có sự giám sát của yếu tố con người. Do đó, yếu tố con người luôn góp phần quan trọng trong mỗi hoạt động. Vì vậy, trình độ người làm nghề kế toán cần phải được nâng cao kết hợp kiến thức chuyên ngành kế toán với CNTT để xử lý thông tin hữu ích, kịp thời đáp ứng yêu cầu và thích nghi với hoàn cảnh hiện tại.

Giải pháp cần thiết được đặt ra là người làm kế toán cần tự xây dựng năng lực quản lý hệ thống thông tin hiệu quả, có giá trị. Sự hợp tác của họ với các chuyên gia CNTT trong thiết kế và bảo trì hệ thống thông tin, với tư cách là người tạo và quản lý thông tin, có thể mang lại lợi ích to lớn cho lĩnh vực quản lý kế toán. Vai trò của các hệ thống thông tin quản lý và kế toán hiệu quả và có giá trị trong quản lý thông tin là rất cần thiết để đảm bảo thông tin cần thiết cho việc ra quyết định. Do đó, trước cách mạng công nghệ 4.0, dịch vụ tài chính kế toán phải đổi mới với những mối đe dọa, thách thức và cơ hội mới (Maria José Angélico Gonçalves và cộng sự, 2022).

Ưu điểm của việc sử dụng công nghệ đám mây trong kế toán đang đơn giản hóa các tài liệu kế toán, sẵn có ngay lập tức cho người dùng và giảm chi phí vận hành. Công nghệ kỹ thuật số có thể nâng cao chất lượng của việc ra quyết định, tăng tính minh bạch và tốc độ truyền thông nội bộ và liên tổ chức, và loại bỏ dữ liệu không đồng bộ. AI cho phép kế toán tập trung vào các hoạt động có giá trị gia tăng cao hơn như phân tích và giải quyết vấn đề, ra quyết định, phát triển chiến lược và lãnh đạo. AI cải thiện năng suất, độ chính xác và hiệu quả, đồng thời giảm chi phí và thời gian vận hành (Anca Antoaneta Vărzaru, 2022). Để tạo điều kiện thuận lợi cho việc chấp nhận các công nghệ kỹ thuật số mới được triển

khai trong các giải pháp CNTT hiện có, giải pháp hiện tại được đặt ra cho người làm kế toán rằng họ buộc phải thay đổi trình độ bản thân, kết hợp kiến thức kế toán và công nghệ tạo ra nguồn nhân lực đáp ứng đầy đủ nhu cầu xã hội.

Với những đối tượng sinh viên đã và đang theo học ngành kế toán – những người làm kế toán trong tương lai cần không ngừng học hỏi, tiếp thu kiến thức kế toán, kết hợp với CNTT, trau dồi kỹ năng phân tích, xử lý dữ liệu; từ đó, vận dụng, thực hành hạch toán các chứng từ kế toán trên phần mềm kế toán, tiếp thu các kỹ thuật tiên tiến của công nghệ. Bước đầu, cần chuẩn bị thật đầy đủ kiến thức, năng lực CNTT từ khi còn trên ghế nhà trường để khi thực hành công việc thực tế được chín chu, hoàn thiện nhất.

Với những người làm kế toán có nhiều năm kinh nghiệm, nhà quản lý nên thuyết phục họ rằng những đổi mới về CNTT trong chuyển đổi số sẽ giúp công việc kế toán trở nên dễ tiếp cận hơn, có giá trị hơn, giúp xử lý thông tin công việc nhanh hơn, chính xác hơn. Đặc biệt, khi xem xét khối lượng dữ liệu lớn và khả năng xử lý của CNTT mang lại nhiều giải pháp hữu hiệu, giảm được nhiều áp lực công việc trong quy trình thủ công hiện tại. Đồng thời, tạo điều kiện, khuyến khích họ có cơ hội học tập nâng cao trình độ, biến thử thách thành cơ hội, phát triển khả năng sẵn có của mình, duy trì nguồn nhân lực sẵn có.

Kết luận

Sự mở rộng của công nghệ kỹ thuật số đã thay đổi đáng kể hầu hết các hoạt động kinh tế và ngành nghề. Công nghệ kỹ thuật số đã thâm nhập vào kế toán và có tiềm năng to lớn để biến đổi nghề nghiệp này. Bài viết này ngụ ý một nghiên cứu dựa trên bảng câu hỏi giữa các kế toán viên, những người sử dụng các công nghệ kỹ thuật số khác nhau được triển khai trong các công cụ kế toán truyền thống và sáng tạo. Qua đó, nhấn mạnh mức độ phổ biến của các công cụ đổi mới so với các công cụ kế toán chi phí truyền thống được cải thiện thông qua chuyển đổi kỹ thuật số, công nghệ kỹ thuật số đảm nhận các nhiệm vụ phức tạp và tốn thời gian nhất.

Ảnh hưởng của các công cụ kế toán được cải thiện thông qua chuyển đổi kỹ thuật số đối với các tổ chức, hiệu suất mạnh mẽ hơn nhiều trong trường hợp các công cụ đổi mới so với trường hợp các công cụ kế toán chi phí truyền thống. Mô hình đề xuất cung cấp cho các nhà quản lý trong các tổ chức về các phương pháp hiệu quả nhất trong bối cảnh chuyển đổi kỹ thuật số. Với sự phát triển nhanh chóng của CNTT và để bắt kịp nhu cầu của xã hội,

những cá nhân, tổ chức hành nghề kế toán phải nỗ lực không ngừng để phát triển về mặt chuyên môn, kết hợp với công nghệ tiên tiến kịp thời, nhanh chóng tạo ra những báo cáo hữu ích nhất.

Các công nghệ kỹ thuật số mới làm nền tảng cho việc xây dựng các giải pháp CNTT tiên tiến hơn về chi phí, cung cấp thông tin chất lượng cao tiết kiệm đáng kể thời gian và chi phí, đồng thời góp phần minh bạch và tự chủ đối với người làm nghề kế toán. Sự thay đổi vai trò của kế toán viên, các rào cản đối với sự thay đổi và các yếu tố ảnh hưởng đến sự sẵn sàng của kế toán viên chuyên nghiệp khi bắt tay vào kỷ nguyên kinh tế kỹ thuật số.

Bài viết này kỳ vọng sẽ bổ sung vào nguồn tài liệu về các yếu tố ảnh hưởng đến sự sẵn sàng của các kế toán viên chuyên nghiệp trong việc chống chọi, thích nghi với nền kinh tế kỹ thuật số. Điều này có thể làm sáng tỏ những thách thức mà các kế toán viên phải đối mặt khi hòa nhập với tư cách là đồng minh chiến lược cho các tổ chức mà họ phục vụ. Do đó, nghiên cứu trong tương lai có thể xem xét nghiên cứu thực nghiệm nhiều hơn về các yếu tố ảnh hưởng đến sự sẵn sàng của các chuyên gia kế toán đối với việc triển khai nền kinh tế kỹ thuật số của đất nước để hiểu rõ hơn về mức độ các kế toán viên nắm bắt những thay đổi to lớn này và chuẩn bị để trở thành những chuyên gia phù hợp trong tương lai.

Tài liệu tham khảo:

1. Ninh Thị Thủy Ngân (2022), *Trao đổi về ngành nghề kế toán trong thời đại chuyển đổi số*, Tạp chí Tài chính số kỳ 2 tháng 3/2022. <https://tapchitaichinh.vn/trao-doi-ve-nganh-nghe-ke-toan-trong-thoi-dai-chuyen-doi-so.html>;
2. Nguyễn Thị Dung (2023), *Cơ hội và thách thức của nghề kế toán - kiểm toán Việt Nam trong bối cảnh công nghệ số*, Tạp chí Công Thương, Số 7 tháng 3/2023. <https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/co-hoi-va-thach-thuc-cua-nghe-ke-toan-kiem-toan-viet-nam-trong-boi-can-h-cong-nghe-so-105782.html>;
3. Anca Antoaneta Vărzaru, (2022). *Assessing Artificial Intelligence Technology Acceptance in Managerial Accounting*. *Electronics* 2022, 11, 2256. <https://doi.org/10.3390/electronics11142256>;
4. Khalil Feghali, Joëlle Matta, Samir Moussa, (2022), *Digital transformation of accounting practices and behavior during COVID-19*, *International Journal of Accounting Information Systems*, 34, 236-269;
5. Maria José Angélico Gonçalves & cộng sự (2022), *The Future of Accounting: How Will Digital Transformation Impact the Sector?*, *Informatics* 2022, 9, 19. <https://doi.org/10.3390/informatics9010019>.

Thông tin tác giả:

ThS. Phan Thị Thanh Tâm

Trường Đại học Hùng Vương TP. Hồ Chí Minh

Email: phanthithanhtam22@gmail.com